

«БЕКІТЕМІН»

ҚР ҒЖБМ «Ұлттық тестілеу орталығы» РМҚК директоры

Р.Т. Емелбаев

« 2023 ж.

«Тарих (Қазақстан тарихы, Дүниежүзі тарихы)» пәні бойынша
Педагогтердің білімін бағалауға арналған
тест спецификациясы
(2023 жылдан бастап қолдану үшін)

- 1. Мақсаты:** Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарында жұмыс істейтін педагогтарды аттестаттау барысында педагогтердің білімін бағалауға арналған тест тапсырмалырын әзірлеу.
- 2. Міндеті:** Педагогтардың біліктілік деңгейінің біліктілік талаптарға сәйкестігін анықтау.
- 3. Тест мазмұны:** «Тарих (Қазақстан тарихы, Дүниежүзі тарихы)» пәні бойынша пәні бойынша педагог қызметкерлерді аттестациялауға арналған тест.

№	Тақырып	№	Тақырыпша
01	«Орталық Азия» өркениеттері. «Ұлы Дала» өркениеті	01	Орталық Азия: ұғымының тарихи және географиялық аспектілері. Орталық Азияның дәстүрлі өркениеттерін зерттеу тарихы. «Ұлы Дала» ұғымының тарихи-географиялық сипаттамасы және дала өркениетінің қалыптасуының ерекшеліктері. Ерте көшпенділер дәуіріндегі Ұлы Дала өркениеті.
02	Орталық Азия және әлемдік өркениет. Қазақ халқының шығу тегі. Дәстүрлі қазақ қоғамы	02	Әлемдік мәдениеттің дамуына Орталық Азия халықтарының қосқан үлесі. Қазақ халқының шығу тегі. Қазақстандағы этногенез және этникалық процестер. Қазақтардың ру-тайпалық құрылымы қалыптасуының тарихи шарттары. Дәстүрлі қазақ қоғамының әлеуметтік жіктелуінің ерекшеліктері.
03	Қазақстан аумағындағыдағы ерте мемлекеттер. Ұлы Дала көшпенділерінің империялары. Қазақ хандығы - Орталық Азиядағы алғашқы ұлттық мемлекет.	03	Қазақстан территориясындағы ерте мемлекеттердің саяси құрлымы. Түркі империясы - көшпенділер мемлекеттілігінің классикалық үлгісі. Шыңғысхан империясы және оның мұрагерлері. Ақ Орда - Қазақ хандығының негізі Қазақ хандығы: мемлекеттің саяси институттары.

04	Тәуелсіздікке жол және ұлттық мемлекеттіліктің қайта жаңғыртылуы. Мәдениеттің дамуы	04	Мемлекеттік егемендікті қалпына келтіру жолындағы қазақ халқының күресі. XX ғ. Бас кезіндегі Қазақстанда қоғамдық-саяси ойдың дамуы. Қазақ мемлекеттілігінің кеңестік түрі. Ұлттық мемлекеттіліктің жаңғыртылуы. Қазақ халқының дәстүрлі мәдениеті - дала өркениетінің мұрасы. Қазақ халқының материалдық мәдениеті және қолданбалы қолөнері.
05	Кеңестік кезеңдегі Қазақстан мәдениеті. Ұлттық жаңғыру кезеңіндегі мәдениет. Қазақтардың тіршілікті қамтамасыз етудің дәстүрлі жүйесі Дала мен қала.	05	Кеңестік кезеңдегі мәдениет саласындағы жетістіктер мен қайшылықтар. Мәдениеттің қазіргі кезеңдегі дамуы. Қазақстанда көшпелі мал шаруашылығы және егіншіліктің дамуы. Қолөнер мен кәсіптер. Қазақстан қала мәдениетінің дамуындағы Ұлы Жібек жолының рөлі.
06	Қазақстанның қазіргі замандағы әлеуметтік экономикалық дамуы	06	XX ғасырдағы Қазақстан экономикасының дамуы. Қазақстан Республикасының экономикасының дамуы.
07	Қазақстанда полиэтникалық қоғамның қалыптасу тарихы. Этносаралық қатынастар саласындағы саясаты. Қазақстандағы әлеуметтік-саяси ойдың эволюциясы. «Алаш» - қоғамдық ой және ұлттық идея.	07	Қазақстан халқының моноэтникалық құрамының өзгеруі (XVIII ғасыр – XX ғасырдың басы). Кеңестік кезеңде Қазақстанда полиэтникалық қоғамның қалыптасуы. Ұлтаралық және конфессияаралық келісімнің қазақстандық моделі. "Зарзаман" ағымы өкілдерінің идеологиялық құндылықтары. XIX ғасырдағы қазақ ағартушыларының қоғамдық-саяси көзқарастары. "Алаш" қозғалысы және қазақ революционер-демократтарының саяси көзқарастары "Алаш" ұлттық идеясының тұжырымдамалық негіздері.
08	Ортағасырлық Қазақстанның ғылыми мұрасы	08	Ортағасырлық Қазақстанның ғылыми мұрасы.

09	XVIII-XX ғғ Қазақстандағы білім мен ғылымның дамуы	09	XVIII-XX ғасырдың басында Қазақстандағы зерттеулер. XIX - XX ғасырдың басында Қазақстандағы оқу орындарының қызметі. Кеңестік білім беру жүйесінің жетістіктері мен қайшылықтары. Қазақ КСР Ғылым академиясы – КСРО-ның ірі ғылыми орталығы.
10	Бүгінгі таңдағы Қазақстандағы білім және ғылым жүйесі. Өркениет: зерттеудің теориялары мен әдістері. Өркениеттердің жіктелуі	10	Қазақстан Республикасы білімімен ғылымы дамуының мәселелері мен болашағы. «Өркениет» ұғымы. Өркениеттердің жіктелуі.
11	Әлемдік өркениеттердің тарихы. Өркениеттердің өзара әрекеттесуі	11	Көне философиялық ілімдер. Ежелгі және әлемдік діндер өркениеті. Қазіргі замандағы әлемдік діндердің даму тенденциялары. Өркениеттер әрекеттестігінің сауда- экономикалық саласы. Өркениеттер әрекеттестігінің дипломатиялық және әскери саласы.
12	Антропогенез және этногенез	12	Адамның шығу тегі және этностардың пайда болуы туралы теориялар. Әлемнің этникалық картасы. Этникалық, ұлттық бірегейлігі. Аз халықтар мәселесі.
13	Әлем тарихындағы этносаралық қатынастар	13	Этникалық қатынастар, жанжалдар, халықаралық интеграция.
14	Қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары. Мемлекеттің тарихи типтері, формалары және саяси режимдер. Әлем тарихының барысына әсер еткен әскери - саяси оқиғалар.	14	Социогенез туралы теориялардың алуан түрлілігі. Қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары. Мемлекет формаларының эволюциясы: ежелгі кезеңнен бүгінгі күнге дейін. Саяси режим түрлері. Ерте және орта ғасырлардағы әскери жорықтар. XX ғасырдағы дүниежүзілік соғыстардың халықаралық қатынастар жүйесіне әсері.

15	Революциялар қоғам өзгеруінің бір факторы ретінде. Адамзаттың мәдени мұрасын сақтап қалу жолдары. Өнер – қоғам дамуының бейнесі. Қазіргі қоғамның рухани-адамгершілік құндылықтары.	15	Буржуазиялық, социалистік және қазіргі заман революциялары. Адамзаттың тарихи-мәдени мұрасын сақтап қалудағы ЮНЕСКО-ның қызметі. Тарихи процестер контекстіндегі өнердің бағыттары мен стильдері және заманауи өнердің даму тенденциялары. Жалпыадамзаттық адамгершілік құндылықтардың қалыптасуы. Жаһандану жағдайындағы рухани-адамгершілік құндылықтардың өзгеру мәселесі.
16	Экономикалық жүйелер. Мемлекеттің экономикалық дамуына табиғи-географиялық фактордың әсері. Қазіргі кезеңде әлем елдерінің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі. Құқықтық мемлекет және қазіргі саяси жүйесі.	16	Дәстүрлі, нарықтық, жоспарлы, аралас экономика түрлері. Табиғи географиялық факторларға қарай мемлекеттердің шаруашылық мамандандырылуы. Мемлекеттердің экономикалық дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің тарихи мысалдары. Мемлекеттердің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі. Жекелеген мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілікке және экономикалық артта қалушылыққа төтеп беру жолдары. Құқықтық мемлекет түсінігі, принциптері. Азаматтық қоғам түсінігі. Мемлекеттердің қазіргі тенденциялары.
17	Әлемнің қазіргі саяси жүйесі. Қазіргі кездегі бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтау мәселесі. Қоғамдық ойдың эволюциясы. XX ғасырдағы бостандық пен әділеттілік үшін күресушілер	17	Әлемнің саяси жүйесінің өзгеруі. Әлем құрылысының постбиполярлық жүйесі. Халықаралық қауіпсіздікке төнген қазіргі кездегі қауіп-қатерлер. Бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауда мемлекеттердің бірлескен әрекеттері. Жаңа заман және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың дамуының негізгі бағыттары. М. Ганди және оның бейбіт жолмен қарсыласу идеясы. Мартин Лютер Кингтің ұлы арманы. Н. Манделла –апартеидке қарсы күресуші.

18	XX ғасырдағы – XXI ғасырдың басындағы көрнекті саясаткер-реформаторлар. Білім алу бүкіл адамзаттық құндылық ретінде	18	Ли Куан Ю и Махатхир Мохаммад: «үшінші әлемнен бірінші әлемге». Мұстафа Кемал Ататүрік –Түрік мемлекетінің негізін қалаушы. Жазу мен кітап бастыру – адамзаттың ұлы жетістіктері. Мектептегі білім беру: ежелгі заманнан бүгінгі күнге дейін. Жоғары білім беру жүйесі: өткені мен бүгіні.
19	Ғылыми-техникалық прогресс	19	Ғылыми-техникалық прогресстің тарихи кезеңдері. Ғылыми-техникалық прогресс және қазіргі заманның жаһандық проблемалары.
20	Қазіргі заманғы ғылыми технологиялар	20	Қазіргі кездегі ақпараттық технологиялар. Қазіргі ғылымның перспективті салалары.

Мәнмәтіндік тапсырмалар (мәтін, кесте, графика, статистикалық ақпараттар, суреттер және т.б).

4. Тест мазмұнының сипаттамасы:

«Орталық Азия» өркениеттері. Орталық Азия: ұғымының тарихи және географиялық аспектілері. Орталық Азияның дәстүрлі өркениеттерін зерттеу тарихы. Орталық Азияда өркениеттерің пайда болу факторлары. Орталық Азия өркениеттерінің ежелгі ошақтары.

«Ұлы Дала» өркениеті. «Ұлы Дала» ұғымының тарихи-географиялық сипаттамасы және дала өркениетінің қалыптасуының ерекшеліктері. Ерте көшпенділер дәуіріндегі Ұлы Дала өркениеті. **Орталық Азия және әлемдік өркениет.** Әлемдік мәдениеттің дамуына Орталық Азия халықтарының қосқан үлесі.

Қазақ халқының шығу тегі. Дәстүрлі қазақ қоғамы. Қазақ халқының шығу тегі. Қазақстандағы этногенез және этникалық процестер. Қазақтардың ру-тайпалық құрылымы қалыптасуының тарихи шарттары. Дәстүрлі қазақ қоғамының әлеуметтік жіктелуінің ерекшеліктері.

Қазақстан аумағындағы ерте мемлекеттер. Қазақстан территориясындағы ерте мемлекеттердің саяси құрлымы.

Ұлы Дала көшпенділерінің империялары. Түркі империясы - көшпенділер мемлекеттілігінің классикалық үлгісі. Шыңғысхан империясы және оның мұрагерлері.

Қазақ хандығы - Орталық Азиядағы алғашқы ұлттық мемлекет. Ақ Орда - Қазақ хандығының негізі. Қазақ хандығы: мемлекеттің саяси институттары.

Тәуелсіздікке жол және ұлттық мемлекеттіліктің қайта жаңғыртылуы. Мемлекеттік егемендікті қалпына келтіру жолындағы қазақ халқының күресі. XX ғ. Бас кезіндегі Қазақстанда қоғамдық-саяси ойдың дамуы. Қазақ мемлекеттілігінің кеңестік түрі. Ұлттық мемлекеттіліктің жаңғыртылуы.

Мәдениеттің дамуы. Қазақ халқының дәстүрлі мәдениеті - дала өркениетінің мұрасы. Қазақ халқының материалдық мәдениеті және қолданбалы қолөнері. Қазақтардың дәстүрлі дүниетанымы. Тарихи және мәдени ескерткіштер. Қазақ халқының әдеби және музыкалық мұрасы.

Кеңестік кезеңдегі Қазақстан мәдениеті. Ұлттық жаңғыру кезеңіндегі мәдениет. Кеңестік кезеңдегі мәдениет саласындағы жетістіктер мен қайшылықтар. Мәдениеттің қазіргі кезеңдегі дамуы.

Қазақтардың тіршілікті қамтамасыз етудің дәстүрлі жүйесі Дала мен қала. Қазақстанда көшпелі мал шаруашылығы және егіншіліктің дамуы. Қолөнер мен кәсіптер. Қазақстан қала мәдениетінің дамуындағы Ұлы Жібек жолының рөлі.

Қазақстанның қазіргі замандағы әлеуметтік экономикалық дамуы. XX ғасырдағы Қазақстан экономикасының дамуы. Қазақстан Республикасының экономикасының дамуы.

Қазақстанда полиэтникалық қоғамның қалыптасу тарихы. Этносаралық қатынастар саласындағы саясаты. Қазақстан халқының моноэтникалық құрамының өзгеруі (XVIII ғасыр – XX ғасырдың басы). Кеңестік кезеңде Қазақстанда полиэтникалық қоғамның қалыптасуы. Ұлтаралық және конфессияаралық келісімнің қазақстандық моделі.

Қазақстандағы әлеуметтік-саяси ойдың эволюциясы. "Зарзаман" ағымы өкілдерінің идеологиялық құндылықтары. XIX ғасырдағы қазақ ағартушыларының қоғамдық-саяси көзқарастары.

«Алаш» - қоғамдық ой және ұлттық идея. "Алаш" қозғалысы және қазақ революционер-демократтарының саяси көзқарастары "Алаш" ұлттық идеясының тұжырымдамалық негіздері.

Ортағасырлық Қазақстанның ғылыми мұрасы. Ортағасырлық Қазақстанның ғылыми мұрасы.

XVIII-XX ғғ Қазақстандағы білім мен ғылымның дамуы. XVIII-XX ғасырдың басында Қазақстандағы зерттеулер. XIX - XX ғасырдың басында Қазақстандағы оқу орындарының қызметі. Кеңестік білім беру жүйесінің жетістіктері мен қайшылықтары. Қазақ КСР Ғылым академиясы – КСРО-ның ірі ғылыми орталығы.

Бүгінгі таңдағы Қазақстандағы білім және ғылым жүйесі. Қазақстан Республикасы білімімен ғылымы дамуының мәселелері мен болашағы.

Өркениет: зерттеудің теориялары мен әдістері. Өркениеттердің жіктелуі. «Өркениет» ұғымы. Өркениеттердің жіктелуі.

Әлемдік өркениеттердің тарихы. Ежелгі өркениеттер. Көне философиялық ілімдер. Ежелгі және әлемдік діндер өркениеті. Қазіргі замандағы әлемдік діндердің даму тенденциялары.

Өркениеттердің өзара әрекеттесуі. Өркениеттер әрекеттестігінің сауда- экономикалық саласы. Өркениеттер әрекеттестігінің дипломатиялық және әскери саласы.

Антропогенез және этногенез. Адамның шығу тегі және этностардың пайда болуы туралы теориялар. Әлемнің этникалық картасы. Этникалық, ұлттық бірегейлігі. Аз халықтар мәселесі.

Әлем тарихындағы этносаралық қатынастар. Этникалық қатынастар, жанжалдар, халықаралық интеграция.

Қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары. Социогенез туралы теориялардың алуан түрлілігі. Қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары.

Мемлекеттің тарихи типтері, формалары және саяси режимдер. Мемлекет формаларының эволюциясы: ежелгі кезеңнен бүгінгі күнге дейін. Саяси режим түрлері.

Әлем тарихының барысына әсер еткен әскери -саяси оқиғалар. Ерте және орта ғасырлардағы әскери жорықтар. XX ғасырдағы дүниежүзілік соғыстардың халықаралық қатынастар жүйесіне әсері.

Революциялар қоғам өзгеруінің бір факторы ретінде. Буржуазиялық, социалистік және қазіргі заман революциялары.

Адамзаттың мәдени мұрасын сақтап қалу жолдары. Адамзаттың тарихи-мәдени мұрасын сақтап қалудағы ЮНЕСКО-ның қызметі.

Өнер – қоғам дамуының бейнесі. Тарихи процестер контекстіндегі өнердің бағыттары мен стильдері және заманауи өнердің даму тенденциялары.

Қазіргі қоғамның рухани-адамгершілік құндылықтары. Жалпыадамзаттық адамгершілік құндылықтардың қалыптасуы. Жаһандану жағдайындағы рухани-адамгершілік құндылықтардың өзгеру мәселесі.

Экономикалық жүйелер. Мемлекеттің экономикалық дамуына табиғи-географиялық фактордың әсері. Дәстүрлі, нарықтық, жоспарлы, аралас экономика түрлері. Табиғи географиялық факторларға қарай мемлекеттердің шаруашылық мамандандырылуы. Мемлекеттердің экономикалық дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің тарихи мысалдары.

Қазіргі кезеңде әлем елдерінің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі. Мемлекеттердің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі. Жекелеген мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілікке және экономикалық артта қалушылыққа төтеп беру жолдары.

Құқықтық мемлекет және қазіргі саяси жүйесі. Құқықтық мемлекет түсінігі, принциптері. Азаматтық қоғам түсінігі. Мемлекеттердің қазіргі тенденциялары.

Әлемнің қазіргі саяси жүйесі. Қазіргі кездегі бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтау мәселесі. Әлемнің саяси жүйесінің өзгеруі. Әлем құрылысының постбиополярлық жүйесі. Халықаралық қауіпсіздікке төнген қазіргі кездегі қауіп-қатерлер. Бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауда мемлекеттердің бірлескен әрекеттері.

Қоғамдық ойдың эволюциясы. XX ғасырдағы бостандық пен әділеттілік үшін күресушілер. Жаңа заман және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың дамуының негізгі бағыттары. М. Ганди және оның бейбіт жолмен қарсыласу идеясы. Мартин Лютер Кингтің ұлы арманы. Н. Манделла –апартеидке қарсы күресуші.

XX ғасырдағы – XXI ғасырдың басындағы көрнекті саясаткер-реформаторлар. Шарль де Голль: Франция ұлылығының қайта жаңғыруы. Дэн Сяопин – көрнекті қытай реформаторы. Ли Куан Ю и Махатхир Мохаммад: «үшінші әлемнен бірінші әлемге». Мұстафа Кемал Ататүрік –Түрік мемлекетінің негізін қалаушы.

Білім алу бүкіл адамзаттық құндылық ретінде. Жазу мен кітап бастыру – адамзаттың ұлы жетістіктері. Мектептегі білім беру: ежелгі заманнан бүгінгі күнге дейін. Жоғары білім беру жүйесі: өткені мен бүгіні.

Ғылыми-техникалық прогресс. Ғылыми-техникалық прогресстің тарихи кезеңдері. Ғылыми-техникалық прогресс және қазіргі заманның жаһандық проблемалары.

Қазіргі заманғы ғылыми технологиялар. Қазіргі кездегі ақпараттық технологиялар. Қазіргі ғылымның перспективті салалары.

5. Тесттің бір нұсқасындағы тест тапсырмаларының қиындығы:

Тест тапсырмалары 3 қиындық деңгейінен тұрады: бірінші деңгейде (А) – 25%, екінші деңгейде (В) – 50%, үшінші деңгейде (С) – 25%.

6. Тест тапсырмасының формалары: Бір дұрыс жауапты таңдауға арналған жабық формадағы тест тапсырмалары.

7. Тест тапсырмаларын орындау уақыты:

Тестінің бір тапсырмасын орындап шығуға белгіленген уақыт – 1,5-2 минут.

8. Бағалау:

Аттестация кезінде тестілеудің жиынтық балы есептелінеді.

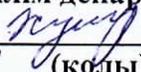
Ұсынылған төрт жауаптан бір дұрыс жауапты таңдау бар тапсырмалар үшін - 1 балл, қалған жағдайларда - 0 балл беріледі.

9. Ұсынылатын әдебиеттер:

1. Ж.О.Артықбаев. Қазақстан тарихы: ғылыми-танымдық басылым. - А: Атамұра, 2013
2. Б.Аяған. Қазақстанның қазіргі заман тарихы (1991-2014): Ғылыми-танымдық басылым. -А.: Атамұра, 2014
3. Б.А.Боранбаева .Орта ғасырлар тарихы (V ғасырдың II жартысы –XVII ғ.ортасы) Астана: Фолиант, 2013
4. З.А.Джандосова. Қазақстан тарихы. 10 - сыныпқа арналған оқулық.- Алматы: Мектеп,2019//http://expert.mektep.kz/ru/shop/126439-10_klass/126440-azastan_tarihy_10/1
5. З.А.Джандосова. Қазақстан тарихы. 11- сыныпқа арналған оқулық. - Алматы: Мектеп, 2019 [https:// http://expert.mektep.kz/ru/shop/217159-11_klass/217172-azastan_tarihy_11/1](https://http://expert.mektep.kz/ru/shop/217159-11_klass/217172-azastan_tarihy_11/1)
6. З.Е. Қабылдинов, А.Д. Саңдыбаева, Ф.Р. Лебаев Қазақстан тарихы. 11 - сыныпқа арналған оқулық 1,2 бөлім. Атамұра 2020.
7. Қазақстан тарихы (ежелгі заманнан осы уақытқа дейін) 5 томдық. -А.: Атамұра, 2010
8. Қазақстан тарихы хрестоматия. - А., 2011
9. Ә.Толлеубаев, Ж.Қасымбаева, М.Қойгелдиев. Қазақстан тарихы. -А, 2014
10. А.Бикенов. Қазақтың материалдық мәдениеті: Оқу құралы / А. Бикенов.- Астана: Фолиант, 2010.- 192 б.
11. Б.Кәмалашұлы . Қазақ халқының дәстүрлі той- мереке, сауық- сайран, ұлттық ойын, тамашалары. 2007 / Б. Кәмалашұлы.- Алматы: Өнер, 2005.- 96б.
12. Н.Қалиұлы. Өнегелі өмір. -А.: Қазақ университеті, 2019
13. С.Кенжеахметұлы. Қазақтың салт-дәстүрлерімен әдет-ғұрыптары. –А.: Атамұра, 2013
14. Т.И.Сұлтанов. Алтын Орда. -А.: Мектеп, 2016
15. Т.И.Сұлтанов. Шыңғыс хан және ұрпақтары / Т.И. Сұлтанов.- Алматы: Мектеп, 2015.- 152б.
16. Тарихи тұлғалар / Құраст. Б.Тоғысбаев, А.Сужикова.- Алматы: Алматы кітап баспасы, 2012.
17. Р.Р Қайырбекова, С.В.Тимченко, З.А.Джандосова Дүниежүзі тарихы, 10 сынып, ЖМБ 1,2 бөлім, Алматы, Мектеп, 2019
18. Р.Р Қайырбекова, С.В.Тимченко, З.А.Джандосова Дүниежүзі тарихы, 10 сынып, ҚГБ 1,2 бөлім, Алматы, Мектеп, 2019
19. Қайырбекова Р.Р., Ибраева А.С., Аязбаева Г.Н. Дүниежүзі тарихы, 11 сынып, ЖМБ 1,2 бөлім, Алматы, Мектеп, 2019
20. Қайырбекова Р.Р., Ибраева А.С., Аязбаева Г.Н. Дүниежүзі тарихы, 11 сынып, ҚГБ 1,2 бөлім, Алматы, Мектеп, 2019

«КЕЛІСІЛДІ»

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрлігінің
Техникалық және кәсіптік
білім департаменті

(қолы) (Т.А.Ә)
« ____ » _____ 202__ ж.

Қазақстан

